

MUZEJSKI VJESNIK 15

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovac, Kutina, Sesvete, Sveti Ivan Zelina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske toplice, Veliki Tabor, Virje.

Broj 15/1992

Godina XV

Urednički kolegij:

Ana Bobovec (Kutina), Miroslav Klemm (Varaždin), Slavica Moslavac (Kutina),
Marina Šimek (Varaždin)

Tehnički urednik:

Svenibor Pohajda

Korektura:

Zdenka Belić, Ana Bobovec

Nakladnik:

Muzej Moslavine u Kutini

Za nakladnika:

Slavica Moslavac

Priprema i tisak:

»Grata« Bjelovar

Naklada: 650 primjeraka

»Muzejski vjesnik« izlazi jedamput godišnje.

Rukopisi se ne honoriraju i ne vraćaju.

Za sadržaj i lekturu tekstova odgovorni su autori.

»Muzejski vjesnik« solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

namjeni ili materijalu od kojeg su izrađene.

POSUDE — 9 posuda različitih formi, od različitog materijala /keramika, alabaster, staklo, vulkanska stijena — breča/ i iz različitih vremenskih razdoblja

DIJELOVI SARKOFAGA — lijesa u koji se stavljalo mumificirano tijelo pokojnika. Nije ukopavan u zemlju pa je mogao biti bogato oslikan ili ukrašen plastičnim ukrasima /bilo je izloženo 9 fragmenata sarkofaga ili drugog inventara grobnice/.

BOŽANSTVA — 14 figurativnih prikaza najznamenitijih staroegipatskih božanstava /Oziris, Harpokrat, Bes, Apis, Bastet, Serafis, Imset/ ili njihovih atributa.

AMULETI — 28 primjeraka amajlija načinjenih od raznih materijala, koje su stari Egipćani koristili da bi zaštitili ljudsko tijelo, bilo živo ili mrtvo od utjecaja vidljivih i nevidljivih zlih sila.

NAKIT — 9 primjeraka nakita iz kasnog razdoblja od kamena, bronce, lapis lazulija i bojene fajanse.

PREDMETI IZ RIMSKOG RAZDOBLJA — 9 različitih predmeta — portretna plastika, novac, kockice za igru...

UŠABTI — 8 malih kamenih ili ocakljenih kipića koje su nosili u žalobnoj povorci pokojnika, a simbolizirali su likove slugu koji će im služiti u drugom životu.

POSMRTNE MASKE — zapravo su bile portretni prikaz pokojnika. Bile su izložene 2 posmrtna maske kasnoga razdoblja od kartonaže sa slikanim portretom pokojnika, 2 fragmenta prsnoga dijela maske i oči mumije.

FRAGMENTI GROBNICE od pješčenjaka sa hijeroglifskim tekstom.

KALUPI — 7 različitih kalupa za izradu figura božanstava.

SVJETILJKE IZ RIMSKOGA VREMENA — Bile su izložene 4 egipatske keramičke svjetiljke sa prikazom žabe, 5 svjetiljki ukrašenih stiliziranim motivima, 1 brončana i 3 ulomka ukrašenih keramičkih svjetiljki.

RELJEFI I PLASTIKA KASNOG RAZDOBLJA / VII — III stoljeće pr. Kr./ od različitih materijala.

Osim spomenutoga bila je izložena jedna koptska kost, pseudokanopa sa prikazom Anubisa i skulptura sa prikazom božice Sekmet.

Antun Bauer, Zagreb

O VELIKOM TABORU

U četvrtak 17. I 1991. priključio sam se prezentaciji organizacije za sanaciju grada VELIKI TABOR i Zavičajnog muzeja u VELIKOM TABORU — na razgovor sa Općinom PREGRA DA koja je nadležni administrativni forum za spomenik VELIKI TABOR. Razgovor za rješenje spornih sukoba i problema vezanih za ovaj naš u ovom dijelu Hrvatske najznačajniji spomenik.

Sastanak dogovoren za 14 sati u kabinetu Predsjednika Općine u Pregradi — trajao je do 17 sati. — Činjenica koja daje naslutiti ozbiljnost sadržaja rasprave. — Sastanak koji je očekivan kao akutna pretvorba za rješavanje polemičkog stanja odnosa prema ovom spomeniku.

SASTANAK JE ZAVRŠEN BEZ REZULTATA

Prisustvao sam sastanku na vlastitu inicijativu

— kao predsjednik organizacije "BRAČA HRVATSKOG ZMAJA" kojoj je osnovni zada-

tak briga za kulturnu baštinu, zatim kao muzeolog, Sveučilišni profesor muzeologije — kao poznavalac problematike spomenika VELIKI TABOR u kojoj sam neposredno prisutan i angažiran već punih 60 godina.

Od strane organizacije "VELIKI TABOR" bio je prisutan Prof. ŠTIMAC kao predsjednik i stvarni nosilac svih aktivnosti na zaštiti, sanaciji i uređenju VELIKOG TABORA i Zavičajnog muzeja u Velikom Taboru.

Uz prof. Štimca prisustvovao je i tajnika Organizacije gosp. MILOVANA PETKOVIĆA, donatora Muzeja u Velikom Taboru, koji je tom spomeniku za opremu i sadržaj Zavičajnog muzeja i dvora namijenio bogatu kolekciju antikviteta svoje familije od vanrednog značenja, što bi ovom spomeniku značilo vanredno kulturno obogaćenje.

Uz novo izabranog Predsjednika Općine po struci i zvanju veterara — sa strane općine bile su prisutni još 4 osobe — predsjednik I.V. Općine, tajnik Općine, voditeljica Odsjeka

Općine za turizam. Sastav iz ranije administracije kadrova općine koji je i ranije neposredno raspolagao i sudjelovao u svim sporovima i nesporovima — milicijom prisilno oduzimaju ključeve nosiocima sanacije spomenika VELIKI TABOR — ljudima koji su 10 godina jedini vodili brigu za ovaj spomenik.

Ranije stalno upućivane optužbe i lažne klevete na poslovanje u Velikom Taboru od strane Općine, utvrđene su preko Općine upućenoj kontroli SDK kao neistinite klevete.

Po sadržaju ovog sastanka u Pregradi, po prepucavanju optužbi i kleveta od strane Predsjednika Općine i prisutnih predstavnika Općine mogu reći da se ranija klevetnička praksa i sadržaj Općine Pregrada u odnosu prema nosiocima sanacije Velikog Tabora u najnegativnijoj formi i sadržaju nastavlja i to je istovremeno i adekvatan odnos prema spomeniku VELIKI TABOR.

U sponom, neosnovanom sa nemoralnom odnosu prema nosiocima sanacije i uređenja Velikog Tabora bezrazložnom prepucavanju, nasilnički sa milicijom po Općini delegiranom komisijom oduzimanje ključeva, a time ne samo prekid rada, nego i otuđivanje sakupljenog kulturno-povijesnog inventara što je u povijesti naše kulturne stvarnosti neponovljeni sramotni nekulturni akt. Prekid rada Organizacije koja je jedina vodila akciju za sanaciju Velikog Tabora kroz više od 10 godina sa uzornim entuzijazmom sa uspjehom i rezultatima sa priznanjima svih stručnih i nadležnih foruma vodili sanaciju spomenika Veliki Tabor uputio sam apel na više strana, pa i Općini Pregrada. Navodno jedino u Općini prema tvrdnji predstavnika Općine ovaj moj dopis nisu primili. Unatoč tome što sam taj moj dopis u prvom redu namijenio i postalo upravo Općini Pregrada.

Poslije toga bio sam primljen kod Predsjednika Republike Dr. Tuđmana koji je pokazao konkretno poznavanje stanja i naročiti interes za sanaciju i zaštitu ovog jedinstvenog nacionalnog spomenika koji je i svjetskog spomeničkog značenja.

Veliki Tabor je jedan od naših i svjetskih najznačajnijih spomenika fortifikacione arhitekture spomenik "0" kategorije svjetska spomenička vrijednost u ovoj regiji Hrvatske i Slavonije najznačajniji nacionalni spomenik i ne može biti vlasništvo niti na raspolaganju provincijskog Općini Pregrada niti sa tim spomenikom može ova provincijska kulturno sterilna Općina Pregrada raspolagati. Kulturno sterilni mentalitet ove Općine u provinciji koji smo mogli susreti i doživjeti na ovom sastanku i razgovorima i u Općini Pregrada.

Imam dojam a na to me uvjerljivo upućuje sadržaj ovog sastanka da u Općini Pregrada kod prisutnih predstavnika Općine nema intelektualnog i nacionalnog dometa po kojem bi

shvatili važnost i spomeničku vrijednost i značenje spomenika tako visoke kategorije spomeničke vrijednosti, a time i jednog od malog broja naših tako značajnih nacionalnih spomenika. Po sadržaju primjedaba o datiranju spomenika VELIKI TABOR očita je i negacija spomeničkog značenja Velikog Tabora.

Na postavljeno pitanje od strane Predsjednika Općine čije je vlasništvo ono što je Općina nabavila za Muzej u Velikom Taboru čime Općina svojata i Muzej kao vlasništvo Općine uputio bi zakonom fundirani odgovor. Upozorio bi na činjenicu da je u sastavu fundusa jednog Muzeja ono što je od Općine ili od bilo koga primljeno za Muzej konkretno tek neznatni prilog Općine Pregrada — tada je to zakonski zaštićeno vlasništvo Muzeja. Osim toga predmeti nabavljeni za MUZEJ moraju biti priloženi Muzeju i ulaze u zbirke Muzeja, jer su isključivo za tu namjenu ustupljeni ili otkupljeni. uglavnom uz znatno povoljne uvjete. I po muzejsko spomeničkoj vrijednosti i sadržaju predmeta ne mogu biti izlučeni iz Zbirke Muzeja i ne mogu se smatrati vlasništvom Općine, nego isključivo vlasništvom Muzeja u sastavu muzejske zbirke.

Vlasnik Zavičajnog muzeja u Velikom Taboru i njegovih zbirki po stvarnom i konkretnom procesu realizacije ovog muzeja i njegovih zbirki. Muzej je kao kulturni inventar spomeničkog značenja vlasništvo zajednice u neposrednoj pravnoj funkciji Organizacije koja je muzej stvorila i kojoj se bez zakonima određenih uvjeta ne može i ne smije muzej otuđiti, konkretno oduzimanje ključeva i osporavanje rada u muzeju i otuđivanje zavičajnog muzeja u Velikom Taboru u posjed Općine Pregrada je nezakoniti akt, protuzakoniti akt, protuzakoniti, nemoralni i nekulturni gest od strane Općine čin koji se mora osuditi.

Aktivnosti sa manifestacijama Velikom Taboru od strane ove Organizacije za sanaciju objekta koja je sa priredbama i manifestacijama međunarodnog značenja, sa susretima međunarodnih ekipa specifičnog značenja i sadržaja po kojima je ovaj spomenik Veliki Tabor dobio i u svijetu svoj specifični nimbus to je bila aktivnost od značenje za međunarodnu kulturnu afirmaciju ne samo za Hrvatsku nego i za cijelu Jugoslaviju.

Ovakav drastični milicijskim upadom prepad Općine Pregrada prekinuo je naravno ove tako uspješne međunarodne manifestacije u Velikom Taboru. A Općina Pregrada nema toga ugleda u svijetu, a niti intelektualnog dometa, da bi mogla takve aktivnosti u Velikom Taboru nastaviti.

Prepucavanje na ovom sastanku od predstavnika Općine očita je manija sprečavanja uređenja i revitalizacije kapelice u dvoru Veliki Tabor. Gospodin kardinal Kuharić na prijedlog Direktora Dijacezanskog Muzeja Dr. IVANDIJE

namijenio je ovamo prenijeti iz Dijacezanskog Muzeja inventar za uređenje kapele. Time bi Veliki Tabor bio obogaćen sa vanredno vrijednim inventarom spomeničkog značenja. Kapela uređena ovdje u Velikom Taboru bila bi atraktivni centar za vjenčanja. Time bi Veliki Tabor dobio i na svojoj popularnosti i kao spomenik takvog značenja bio bi atraktivni centar baš za vjenčanja i u službi širokom krugu okolnog stanovništva, a možda i još šire (kao npr. Plitvice).

Unatoč niza dopisa i ličnih informacija od strane prof. ŠTIMCA i tajnika PETKOVIČA na sastanku u Općini od Predsjednika Općine i prisutnih iznešena je tvrdnja da o tome Općina nije obaviještena?

Upozorio sam i Predsjednika Općine i prisutne da sa namjenom ovog spomenika Općina Pregrada nema zakonske legitimacije da o spomeniku odlučuje. Ovaj nacionalni spomenik je dragocjena imovina cijele nacije, a dužnost je općine Pregrada da se za taj spomenik brine i da pomogne akciju za očuvanje i sanaciju spomenika. Izričito sam upozorio da Općina prema ovom nacionalnom spomeniku ima zakonima fundirane obveze, ali sa namjenom spomenika ne može i ne smije raspolagati.

Na primjedbu drugarice koja je po struci povjesničar umjetnosti da je Muzej vođen nestručno i da su i radi toga od strane općine odnešeni ključevi Velikog Tabora postavio bi pitanje drugarici i Općini tko su ta stručna lica u Općini koja mogu ocijeniti tu "nestručnost" računajući tu i drugaricu Narcisu Brezinščak, koja je svojim izjavama na raspravi pokazala svoju nedoraslost za bilo kakvu aktivnost u Velikom Taboru.

Općina Pregrada po svojoj, od Općine sa milicijom delegiranoj komisiji oduzela je ključeve Velikog Tabora, i time drastično ne samo

sprječila aktivnosti na sanaciji ovog spomenika.

Ključeve spomenika Veliki Tabor ima drugarica Narcisa Brezinščak, voditelj Turističkog odsjeka općine Pregrada, sa službom u Pregradi. Pregrada je 8 kilometara od Velikog Tabora spojena primitivnom teško komunikativnom vezom. Posjet spomeniku Veliki Tabor potrebno je prethodno najaviti. Nismo dobili informaciju što je u vremenu od oduzimanja ključeva do sada u Velikom Taboru načinjeno, ili koja je bila namjera nešto načiniti? Tko se brine za prostor u kojem stoje zbirke Muzeja i umjetnička djela — konkretno nitko!

U raspravama u Općini Pregrada nismo dobili nikakvu informaciju o planu i programu što se želi u ovom spomeniku dalje uraditi. Prema izjavama ranije Uprave Općine u Velikom Taboru želi se najinom prostora urediti ugostiteljski pogon sa kockarnicom!

To bi bila skrajnja profanacija spomeničkog značenja ovog objekta i kao izuzetnog nacionalnog spomenika, i kao spomenika međunarodne spomeničke vrijednosti.

Protiv ove namjene borit ćemo sa angažiranjem javnosti i svim sredstvima koja nam zakoni o zaštiti jednog nacionalnog spomenika garantiraju.

Unatoč moga apela Općini za prijateljsko rješenje spora sa konkretnim prijedlogom prof. Štimca i iscrpnim prijedlogom tajnika Petkovića nisam imao dojam da u Općini postoji želja za neko prijateljsko rješenje spora sa dosadašnjim nosiocima uspješnih akcija za sanaciju spomenika Veliki Tabor. Dok naprotiv Općina Pregrada za sanaciju Velikog Tabora nije do sada ništa učinila.

Sastanak je završen bez ikakvih rezultata u 17 sati.

Pregrada — Zagreb, 17. siječanj 1991.

Magdalena Lončarić, Gradski muzej Varaždin

OBJAVLJENE POVIJESNE ISPRAVE GRADA VARAŽDINA

(Povodom publiciranja Zapisnika poglavarstva grada Varaždina)

Kao što je od posebne vrijednosti za svaki narod posjedovanje i čuvanje izvorne dokumentacije iz njegove prošlosti, isto je tako ne manje značajno i publiciranje takve dokumentacije. Da povijesne isprave ne bi stajale u arhivskim spremištima kao mrtvo blago, kojim se bave samo rijetki stručnjaci, takve se isprave publiciraju i na taj način postaju dostup-

ne najširoj javnosti. U Hrvatskoj se s objavljivanjem najvažnijih povijesnih vrela počelo polovicom 19. stoljeća (npr. Arkiv za poviestnicu...), a posebno početkom 20. stoljeća (npr. Codex diplomaticus).

Poznato je da među najbogatije arhive u Hrvatskoj spada i Historijski arhiv u Varaždinu.